

Major Gyöngyi:

Fájó elengedni a teremtett világunk természetes szépségét

(A MI fejlesztésének filozófiai háttere)

Köszönöm szépen Kard Aladárnak az értékes visszajelzést és a realitás irányába terelgető gondolatokat. Magam is azt vallom, hogy komoly változás küszöbén állunk és számomra sokkal fájóbb elengedni a teremtett világunk általam nagyon nagyra értékelt természetes szépségét, működőképességének természetes zsenialitását, mintsem ujjongani olyan mesterségesen kieszközölt értékekért, amelyek meghaladják az általunk természetesnek gondolt és megélt létdimenziót. A létezésben van egy REND, egy rendszerszerű működés, amellyel együtt lehet élni vagy éppenséggel felül lehet azt írni és kitalálni helyette egy másik – művi/konstruált – rendszert.

Első közelítésben talán értelmezhetetlen, hogy mi indokolja és táplálja ez utóbbira a motivációt és egy ilyen művi rendszer életképessége is megjósolhatatlan. Annyi bizonyos, hogy annak a konstrukciónak az ember már a maga természetességében nem lesz részese.

Elmélyülve a kérdésben a rendszerkonstrukció motivációja is értelmezhetővé válik: Lényegileg az egyensúlymodellből való kibillenés következményrendszere indukálja a konstrukciós kedvet. (Marad a kérdés az eredendő kibillenés okáról.)

Úgy vagyunk tehát itt most a 21. században, mint a gyermek, aki játszadozik és öntudatlan játékában egyre nagyobb bajt kavarr, amit már nem tud kezelni és minden további reakciója tovább mélyíti a bajt.

A világ egy nagyon precíz egyensúlymodellként működik. Mégpedig annyira precízen, hogy saját anomáliáit és kilengéseit is kezelni képes, következésképpen az általunk ismert történelem alapján bármilyen kilengésből vissza tudott billenni évezredekken keresztül. A rendszer életképességének titka éppen az egyensúlyozó mechanizmus kiválósága.

A probléma azonban az – az én olvasatomban –, hogy az ipari forradalom éppen ebbe avatkozott be, mégpedig olyan szinten, hogy egyre inkább ellehetetlenedett ezzel a rendszer visszabillelő képessége, aminek következtében újabbnál újabb beavatkozási kísérletek történtek mesterségesen – egyre inkább a technikától remélve a megoldást. A technika fejlődése azonban ad absurdum az egyensúlyba való visszabillentés helyett a földi rendszert éppen, hogy egyre inkább eltávolította az egyensúlyozni képes természetes működésétől. Következésképpen a rendszer működése változott meg a beavatkozás következtében. Megváltozott a rendszer térideje. A mai civilizáció térideje már nem a földi ember léptékéhez szabott. Jóllehet az ember konstruálta meg ezt a téridőt.

Ez a kiindulópontja a problémának és ebben a folyamatban értelmezhető az MI, illetve az MI és az ember viszonylata. Igen, teremtettünk egy másik rendszert, amely azonban nem egyensúlyoz, hanem növekszik. Közgazdaságilag a piacgazdaság lényege az, hogy a pontban – helyben – úgy teremt egyensúlyt, hogy egyre nagyobb egyensúlytalanságot teremt a térben.

Ez a növekedés paradigmája. A maga a valóságában ez egy paradoxon, ami a fenntarthatatlanság legmélyebb oka. (Természetesen ez az állítás részletes kifejtést igényel.)

Bizonyos azonban, hogy az ipari forradalom után folyamatosan rövidült a távolság időben, ami felpörgette a létezést és kiemelte azt a működőképes egyensúlyaiból. Ma már párhuzamos téridőben létezünk, a földi „természetes” téridő korlátait elveszítve, egyre jelentősebb egyensúlytalanságban. (Téridő és intelligencia? Hogyan függ össze ez a két fogalom? Ezt is érdemes lehet végiggondolni.)

Tehát, hogy érthető legyen az, amire gondolok, íme egy példa:

Otthon 5 számítógépről egyszerre 5 városában lehetek jelen, egyszerre 5 konferencián. Ez pedig azt is jelenti, hogy amennyiben pl. 5 gépen 3 órát konferenciázok egyszerre, akkor a napom 12 órával növekszik, vagyis a 24 órában 36 órássá a jelenlétem téridőben kifejezve.

Evidens, hogy a gazdasági növekedés következtében kitágult maga a téridő is. Persze csak virtuálisan (fizikailag nem), következésképpen éppen ezért kell a teret a „valós fizikai térben” is bővíteni, ami pedig igencsak nagy motivációs lendületet ad az űrkutatáshoz. A földi fenntarthatóság kérdéskörét immár kozmikus dimenzióra tágítja a tudományos diskurzus. Ugyanaz a folyamat kezdődik, mint ami az ipari forradalommal indult el, csak immár kozmikus léptékben. Most jön az űrbányászat kora, ami nagyobb léptékben ugyanannak a törvényszerűségnek a hozadéka, amely a Földet – benne az embert is – immár teljesen átstrukturálta, az életet pedig a természetes voltában a fenntarthatatlanság irányába navigálta.

Elgondolkodtató az, hogy egy ideje már nem a természetes, ember-léptékű, hanem egy párhuzamos téridőben létezünk. (Miért nem természetes? Azért, mert emberi léptékben ez megvalósíthatatlan. Az ember először a fizikai erejét bővíti ki gépekkel, aztán a mentális/intelligenciáját is.)

A technológiai fejlesztések, a technológiai beavatkozás immár kozmikus léptéket öltenek. Paradoxon, hogy miközben a Földön érzékeljük a beavatkozás következményhalmazát és a fenntarthatóságról szól a diskurzus, ezzel egyidőben kozmikus szinten ugyanaz a folyamat zajlik, mint ami a Földön kb. 250 évvel ezelőtt elindult, s ami ebbe a kezelhetetlen egyensúlytalanságba taszította a világot. Most ebben az egyensúlytalanságban az ember saját identitásának újragondolására kényszerül, hiszen egyébként értelmetlen az a közeg, amelyben benne találja magát; az Ember-MI, az Ember-Kozmosz viszonylata.

Hosszú levezetésbe most nem kezdenék bele, de mindez nagyban összefügg a verseny kizárólagosságában működő gazdasággal – és annak velejáróival.

Következésképpen ahelyett, hogy az űr irányában keresnénk magunknak életteret a lerombolt természetes földi helyett, a versenygazdaság kizárólagosságától – aminek szükségszerű velejárója a növekedés paradigmája – a ténylegesen egyensúlyozni képes versengő-együtműködés modelljéhez kellene visszatérni (az én logikám szerint). A két szervezőelvben működő egyensúlymodellhez.

Absztrakciós szinten a két jelleg teljessége a férfi és a női működés teljességét jelentheti, mint rendszerműködés, mint dinamikus egyensúlymodell. Lényegében pedig ez a tér és

térmékküliség, az idő és az időtlen, a véges és a végtelen, az anyagi és a szellemi, stb. teljessége. Maga a létezés. Az egyensúly.

Összefoglalva ezért tartom fontosnak a női jelenvalóság vizsgálatát. A rendszerszintű kibillenésből egyébként nem találhatunk vissza az egyensúlyba. Szemben tehát a kortárs nőkérdéssel, amely jelenségi/fizikai szinten értelmezi a nőt és a nőkérdést, lényeginek gondolom a női jelenlétet a rendszerműködés esszenciális feltételeként vizsgálni és persze a nőiség mentén értelmezhető szervezőelv aktivizálásával visszasegíteni a rendszerműködést az egyensúlyba.

Jó lenne erről egy beszélgetés, amelyből talán megszülethet egy újabb kötet is.

Bp, 2025 december